

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

Katedra občanského práva

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Základní zásady soukromého práva

Předkládá: Eva Nejedlá

Vedoucí bakalářské práce: Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.

V Plzni 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci na téma
Základní zásady soukromého práva zpracovala samostatně a jen s využitím
pramenů uvedených v seznamu literatury.

V Praze dne 26.4. 2012

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala svému panu školiteli
doc. JUDr. Janu Paulymu, CSc. v první řadě za pomoc při výběru tématu práce,
taktéž za připomínky a cenné rady vůbec.

Speciálně pak za jeho průběžnou podporu.

OBSAH:

1.Úvod

2.Veřejné a soukromé právo

2.1. Vymezení rozdílů

2.2. Modernizační tendence soukromého práva

3.Obecně o právních zásadách

3.1. Rozdíl principu od normy

3.2. Kategorie principů

4.Základní zásady soukromého práva

4.1. Zásada rovnosti účastníků

4.2. Nikdo nemůže být soudcem ve své věci

4.3. Zásada autonomie vůle

4.3.1. Základní vymezení

4.4. Smlouvy je nutno dodržovat

4.4.1. Smlouva

4.4.2. Typy smluv

4.4.3. Pacta sunt servanda

4.4.4. Změna smlouvy

4.5. Nikomu neškodit

4.6. Nikdo se nemůže dovolávat vlastní nepoctivosti

4.7. Ostatní zásady

4.7.1. Zásada ochrany dobré víry

4.7.2. Zásada retroaktivity práva

4.7.2.1. Druhy retroaktivity

4.7.2.2. Lex in retro non agit

4.7.3. Zásada legální licence

4.7.4. Zásada dispozitivnosti

4.7.5. Dobré mravy

5.Závěr

6.Resume

7.Přehled pramenů

1. Úvod

Hlavní náplní mé bakalářské práce bude představení základních zásad soukromého práva. Je zřejmé, že jde o nepsanou část tohoto práva. Několika z nich se budu věnovat podrobněji, jiné zmíním třeba jen okrajově pro dotvoření představy či pro jinou souvislost s těmi základními. Takovéto principy jsou pro právní praxi velice důležité a dá se říci, že jsou vzájemně provázány. Z tohoto důvodu je žádoucí, abychom si pod každou z nich dovedli představit, co vyjadřuje.

Nejprve se budu věnovat důležitému bodu a to je vymezení a odlišnost veřejného práva od soukromého. Nutno podotknout že veřejné právo je o hodně starší než právo soukromé, tedy alespoň to z dnešního pohledu. Pravdou je, že některé právní obory práva soukromého se stále ještě vyvíjejí, co se týká třeba stále se rozvíjejících podnikatelských činností, neboli jinak, jsou nalézány v případech který se týká například práva duševního vlastnictví.

Abych se ale opět vrátila k aktuálnímu tématu právních zásad, ráda bych na ně nahlédla z několika hledisek a tím možná trochu odkryla způsob, jak jim lépe porozumět.

V hlavní části práce, ve čtvrté kapitole zmiňuji nejdůležitější zásady soukromého práva. Jde o právní principy, které spolu úzce souvisí a jsou pro tuto oblast práva stěžejními. Tedy myslím, že zvláště zásady rovnosti, *audiatur et altera pars* či *pacta sunt servanda* by si zasloužily rozvést trochu podrobněji.

Moje představa je taková, že pokud se člověk pouští do psaní jakékoli seminární či kvalifikační práce, měl by se pokusit pojmout ji tak, aby zde byl předpoklad jakýchsi nových přínosů či objevných skutečností. Samozřejmě i v právní vědě záleží na odvětví či tématu, na které se má práce vytvořit a na základě něj je teprve zřejmé, zda je možné takto vytyčený cíl dodržet. Od práce na téma *Základní zásady soukromého práva* se toho v tomto směru příliš slibovat nedá a já sama bych byla zvědavá, zda je zde vůbec možné proniknout do zatím nepoznaných právních sfér.

2. Veřejné a soukromé právo

2.1. Vymezení rozdílů

Tento právní dualismus, tedy rozlišování práva na veřejné a soukromé známe již z římskoprávní tradice. Poté tomu tak bylo i za tradice rakouské ale jen do konce čtyřicátých let, protože pak mělo po nějakou dobu monistický charakter a to až do začátku devadesátých let, kdy započala snaha proniknout hlouběji prostřednictvím nových institutů do soukromoprávního odvětví.

Abychom se dokázali v právu orientovat mnohem jednodušeji, k tomu nám pomáhá jeho uspořádání v rámci logického právního systému. Na úplný začátek by asi bylo vhodné představit si základní rozdíl mezi těmito dvěma druhy práva. To proto, abychom pak snáze pochopili zakotvení jednotlivých právních zásad do příslušného právního odvětví a dokázali vnímat jejich provázanost napříč celým právem.

Jeden z určujících rozdílů představuje autoritativní rozhodování. Zatímco v právu veřejném hraje podstatnou roli, protože je zde charakteristická nerovnost subjektů a v nadřazené pozici zde vystupují výhradně státní orgány, které určují práva a povinnosti občanů, právo soukromé se vyznačuje především smluvní autonomií, neboť subjekty si jsou navzájem rovny. Při představě vztahů mezi zvolenými subjekty lze pak už jen z logiky věci snadno rozlišit, do jaké části práva spadají jednotlivé právní obory. Respektive do veřejného práva počítáme spolu s právem ústavním a správním též i právo trestní, mezinárodní, finanční, právo životního prostředí.

Na druhou stranu právo občanské, obchodní, rodinné, pozemkové, živnostenské a mezinárodní soukromé řadíme mezi odvětví soukromoprávní.

Jako teprve s poměrně mladým právem, postupně se rozvíjejícím, do této oblasti počítáme i s právem duševního vlastnictví, konkrétně právo autorské či patentové.

V rámci některých právních oborů se nám však nepodaří učinit takovéto striktní vymezení v rámci těchto dvou hlavních kategorií. Uvažme právo pracovní či právo sociálního zabezpečení. Ačkoli například první jmenované zařadíme spíše do soukromoprávní sféry s veřejnoprávními prvky. U práva sociálního zabezpečení bychom zase mohli pozorovat převahu veřejnoprávní. Ale protože se moje práce

má týkat především rozboru právních principů v rámci těchto odvětví, není toto ale v nynější chvíli důležité. Mnohem potřebnější pro nás bude vymezit si další rozdíly mezi těmito dvěma hlavními systémy. Zatímco veřejné právo chrání zájmy společnosti, právo soukromé hájí jednotlivce.

A toto nám v podstatě potvrzují i jednotlivé teorie, které vymezovaly rozdíly sloužící k odlišení práva veřejného od práva soukromého.

- **teorie zájmová** – Ulpianus - římský právník, o veřejné právo se jednalo v tom případě, kdy šlo o obecné blaho, normami v rámci soukromého práva se pak řídili zájmy jednotlivců
- **teorie subordinační** – rozdělení podle nadřízenosti a podřízenosti subjektů, kdy jeden může udělit pravomocně určité povinnosti druhému – zde se jedná o veřejnoprávní vztah, mezi subjekty v rovině soukromého práva zavládá jejich rovnost
v případě pak že vznikne mezi rovnoprávnými subjekty spor, uplatňuje se tu zásada *nemo index in causa sua*
- **teorie organická** – rozdělení subjektů veřejného a soukromého práva podle členství a funkcí ve veřejném svazu

2. 2. Modernizační tendence soukromého práva

Soukromé právo se v posledních několika letech zaznamenalo opravdu značný vývoj. Vezmeme-li v úvahu, že ještě po několik desítek staletí hrála primární roli především římská tradice a uplatňování římských principů v praxi, dnes se nacházíme v situaci, kdy je žádoucí, aby nynější soukromé právo bylo přímo aplikovatelné na naši společnost. Od začátku devadesátých let 20. století dochází k jeho postupné modernizaci, kdy jej ovlivnila především inspirace

Všeobecným občanským zákoníkem rakouským¹ z roku 1811 či občanským zákoníkem německým² z roku 1896. Protože ale docházelo k přejímání, absentovala zde jistá provázanost a systémovost. Větší změny se v soukromém právu projeví hlavně mezi lety 1990 – 1992, kdy se oprostilo od takové podoby, kterou „utrpělo“ v době socialismu, kdy sloužilo k dosahování nejrůznějších dílčích záměrů³.

Nemůžeme sice mluvit o tom, že by se dnešní soukromé právo této podoby zbavilo zcela, avšak v rámci úpravy jednotlivých institutů došlo za tu dobu od roku 1990 již k několika novelám zákoníku občanského a ačkoli zákoník obchodní byl tvořen již na potřeby „nové doby“, postupné aktuální úpravy se týkají i jeho. Protože je ale žádoucí, aby právo bylo především komplementární ve všech svých odvětvích a též aplikovatelné na situace běžného dne, je nutné zahájit proces rozsáhlejších legislativních změn a jak je nám známo, tímto si už za poslední dobu prošlo několik kodexů, jmenujme například nový občanský zákoník⁴ či před pár lety zákoník práce⁵.

S odkazem na provázanost celého práva, je dobré jmenovat i nový trestní zákoník.⁶

Potřeby rekonstrukce se rozšířily ještě o jeden rozměr a to nutnost souladu a návaznosti na evropskou právní úpravu, respektive právní úpravu Evropské unie.

Přes všechna pozitiva modernizace soukromého práva jsou patrné ale i ty nedostatky. Nyní se dotýkám toho, že veškerá snaha co nejjasněji určit záměr a včlenit jej s šikovností do systému přispívajícímu k co nejjednoznačnějšímu a nejnezpochybnitelnějšímu sdělení, se často mine zamýšleným účinkem. Co nejpřesnější vymezení si také logicky žádá rozsáhlejší právní úpravu, tím větší množství zákonů.

Právo by si mělo zachovat jakousi jednoduchost, aby bylo pochopitelné nejen pro odborníky ale i pro laiky. Právní zásady které zmiňuji níže by toto měly

---

¹ Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (ABGB) ze dne 1.6. 1811, stoupivší v platnost 1.1. 1812

² Bürgerliches Gesetzbuch (BGB) ze dne 18. srpna 1896, vstoupivší v platnost 1. 1. 1900

³ HURDÍK, Jan. Soukromé právo na prahu 3. tisíciletí. Právník, č. 5, 2002. str. 528

⁴ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, platný ode dne 1.1. 2014, (nový občanský zákoník)

⁵ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce ze dne 21. dubna 2006, stoupivší v platnost 1.1. 2007

⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ze dne 8. ledna 2009, stoupivší v platnost 1.1. 2010

částečně vlastně řešit. Nerada bych zlehčovala důležitost právní úpravy, ale pokud by byl každý člověk seznalý s tím, jak se má chovat, pokud by dovedl respektovat základní pravidla chování a ctít nejdůležitější hodnoty⁷, i lidské vztahy by se utvářely lépe. Snad opravdu platí *pessima tempora, plurimae leges*⁸?

---

⁷ HURDÍK, Jan. Soukromé právo na prahu 3. tisíciletí. Právník, č. 5, 2002, str. 543

⁸ latinské úsloví, „čím horší doba, tím více zákonů“

3. Obecně o právních zásadách

Pro právní zásady můžeme použít ještě jiný pojem a to právní principy. Někdo má tendenci tato dvě pojmenování rozlišovat, neboť princip vnímá jako základní východisko, nějaké obecné pravidlo, podle kterého se řídí celý právní systém, zásadu pak ve smyslu označení konkrétních principů v rámci určitého odvětví práva. Nutno říct, že není chybou, pokud budeme oba tyto pojmy ztotožňovat.

Něco už o právních zásadách resp. právních principech víme. Není ale od věci připomenout si, že se jedná o obecná pravidla, která jsou pojímána jako zásady spravedlnosti. Jsou jádrem věci a nutí nás se nad právem zamýšlet zase trochu jinak než pouze prostřednictvím interpretace v rámci psaných právních norem, které vyčteme z právních kodexů. To co je typické pro právní principy je vždy společné všem právním úpravám zemí, které mají stejnou právní kulturu. V tomto případě mluvíme tedy o kontinentálním typu právní kultury. Na rozdíl od právních norem nevyskytují v psané podobě, tedy zachycena v právním řádu. Udržují se v povědomí člověka a měly by být uchopitelné již samotným rozumem, protože vykazují určitou míru logiky. Toto je ale pouze základní popis.

Pokud bych měla nahlédnout více do hloubky, jak mohou být právní zásady také definovány, musím si vypůjčit tento výčet možných pohledů od Jana Hurdíka. Ten tvrdí, že na principy může být nazíráno jako na „*vůdčí ideje, jako politické postuláty, jako koncepční základy právního odvětví, jako výraz objektivních zákonitostí a tendencí vývoje společnosti z pohledu určité systémové části práva, případně jako nejobecnější normy, vyjadřující základ a smysl právní regulace příslušného odvětví*“.⁹ Snad jedině takto si lze jasněji představit, čeho se právní zásady týkají, protože pokud bychom žádali vyčerpávající charakteristiku, té by se nám jen těžko dostalo.

---

⁹ HURDÍK, Jan. Zásady soukromého práva. Brno : Masarykova univerzita, 1998. str. 12

Způsob jakým si lze právní zásady ještě více přiblížit, představují jeho vlastnosti. Je známo, že jsou stálé, stabilní, nepodléhají změnám právních norem, samostatně nejsou schopny působit, pouze vždy ve spojení s právními předpisy, které jsou proměnlivé.

Jak už se zmiňuje i autor článku Právní principy a některé jiné věci ¹⁰, jde o nadčasové prvky, které jsou atributy právního státu. Již v článku 1 Ústavy se hovoří o tom, že i nepsané zásady jsou státem uznávány a pokládány za platné. Proto důležitý princip svrchovanosti zákona vztahuje i na ně. A to je přesně příklad toho, že ne vše musí být jasně stanoveno zákonem za předpokladu, že to z něj vyplývá.

3.1. Rozdíl principu od normy

Právní principy se od právních norem liší hned v několika důležitých bodech.

Pro dokreslení představy ve smyslu odlišnosti od právních norem zmíním, že:

- PRÁVNÍ PRINCIPY mají vyšší míru obecnosti než PRÁVNÍ NORMY
- PRÁVNÍ PRINCIPY mohou být v rozporu, zatímco u PRÁVNÍCH NOREM by se toto stát nemělo a měly by být v souladu
- PRÁVNÍ PRINCIPY vznikají činností jurisdikce, resp. soudnictví PRÁVNÍM NORMÁM dává vzniknout legislativní proces
- PRÁVNÍ PRINCIPY nezakládají práva ani povinnosti, PRÁVNÍ NORMY ano
- PRÁVNÍ PRINCIPY – mohou být vyloučeny nebo omezeny ale nikdy ne zrušeny a zcela veškerých PRÁVNÍCH NOREM je zrušitelnost možná.

---

¹⁰ TELEČ, Ivo. Právní principy a některé jiné věci. Právník. 2002, č. 6

3.2. Kategorie principů

Na základě makrokomparatistiky můžeme rozřídít právní principy hned do několika kategorií. Například tedy podle historického období, kdy převládalo jejich užívání, jindy když ustupovalo do pozadí. Také podle typu právní kultury se liší právě v tom, kdy angloamerický typ právní kultury s nimi pracuje trošku v jiné míře než kontinentální ty právní kultury.

Dále se zde nabízí podrobnější dělení podle takových kritérií, kdy se setkáváme se zásadami tradičními, které jsou víceméně totožné pro všechny právní systémy vyvážené těmi moderními.

Představme si tedy stručně první jmenovanou skupinu, jen pro názornost, neboť rozvedení a podrobnější „zkoumání“ přijde na řadu ještě v jiných částech práce.

- **Zásady tradiční:**

Pacta sunt servanda která znamená, že smlouvy je nutné dodržovat a s tím spojená povinnost nést následky při nedodržení, je to zásada která se vyskytuje kromě práva občanského ještě v hospodářském a mezinárodním.

Neminem laedere říká, že je zakázáno působit škodu někomu jinému.

Podle **audiatur et altera pars** musí být za všech okolností slyšena i druhá strana. Zabezpečuje právo obžalovaného v soudním řízení, aby nebylo rozhodnuto bez jeho slyšení, bez toho aby se mohl bránit vůči výrokům druhé strany popř. svědkům.

Nemo index in causa sua - nikdo není soudcem ve své vlastní věci, kdy v tomto případě musí být určena ještě nějaká jiná třetí nezaujatá osoba, která je schopná rozpor mezi dvěma stranami rozsoudit.

A jí podobná procesněprávní **nemo iudex sine autore**, která tvrdí, že není možné zahájit soudní řízení, pokud k tomu není důvod, pokud chybí zaujatá žalující strana.

- **Zásady moderní**

Ignorantia legis non excusat - neznalost zákona neomlouvá nepřipouští prominutí sankce v odvolání na skutečnost, že subjekt právních vztahů o povinnosti nevěděl.

U **zásady předvídatelnosti práva**, která úzce souvisí s **principem právní jistoty**, se očekává znalost práva alespoň v tom rozsahu, že je dopředu odhadnutelné, za to či ono konat nebo nekonat.

Zásada legitimního očekávání

Nullum crimen nulla poena nullus processus criminalis sine lege - není zločinu, není trestu bez zákona.

Zásada rovnosti před zákonem a s ní spojené důsledné dodržování vztahů nadřízenosti a podřízenosti, také zásada rovného zacházení tedy zákaz diskriminace.

Podle **zásady proporcionality se** v případě konfliktu použije princip přiměřenosti. Způsob jaký použijeme nesmí být poškozující vůči právům druhého.

A v neposlední řadě tu máme dvě protichůdné zásady.

Zásada legální licence podle které je možné činit to, co zákon nezakazuje.

Na druhé straně **zásada enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí** (čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 3 Listiny)¹¹, kde naopak zákonodárce není oprávněn činit tak, jak mu zákon výslovně neukládá.

---

¹¹ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

Druhým kritériem je rozlišování na zásady¹²:

- **hmotněprávní zásady**- *neminem laedere*, zásada legální licence, či *nullum crimen, nulla poena sine lege*
- **procesněprávní zásady**- *ne bis in idem* (ne dvakrát stíhat za stejný skutek), *nemo iudex sine actore*, *nemo iudex in causa sua*, *nullus processus criminalis sine lege*

Výklad pro jasnější představu, jak se zásady práva třídí, máme za sebou. Jako důkaz toho, že na právní principy může být uplatněn i trochu jiný náhled, neodpustím si tu zmínit ještě názor předního českého právního teoretika Viktora Knappa, „*který definuje obecné zásady právní jako všeobecné postuláty na lidské chování, které jsou uznávané v civilizovaných zemích a intuitivně vnímány jako zásady právní, i když nejsou výslovně vyjádřeny v zákonech; jsou však součástí právního vědomí.*“¹³

K tomu je ale také zajímavé vymezit si jednotlivých 5 kategorií týkajících se vztahů obecných zásad k právnímu řádu:

- v 1. případě, kdy **zákon na zásadu odkazuje**
- v 2. případě kdy je **zásada za interpretační pravidlo** a **nevyskytuje se v zákoně** - *pacta sunt servanda, lex retro non agit*
- ve 3. případě je **zásada vtělena zákonem**
- *neminem laedere* v návaznosti na § 415 OZ
- ve 4. případě **právní řád tuto zásadu zná, ale vylučuje ji**

---

¹² GERLOCH, Aleš – Teorie práva, Plzeň 2007, 4. vydání, str. 34-36

¹³ WINTR, Jan. Říše principů, obecné a odvětvové principy současného českého práva. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2006. str. 24 v prf. na KNAPP, Viktor. Velké právní systémy, Praha: 1996. str. 59

- *nemo plus iuris ad alium transfere potest, quam ipse habet*
(nikdo nemůže na druhého převést více práv, než sám má)
- v 5. případě právní řád tuto zásadu nezná vůbec
  - *nemo turpitudinem suam allegare potest*

Vzor: ¹⁴

---

¹⁴ WINTR, Jan. Říše principů, obecné a odvětvové principy současného českého práva. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2006. str. 24 v prf. na KNAPP, Viktor. Velké právní systémy, Praha: 1996.

4. Základní zásady soukromého práva

4.1. Zásada rovnosti účastníků

Abychom se mohli dále věnovat rovnosti účastníků, která hraje v soukromoprávních resp. v občanskoprávních vztazích bezesporu roli jednu z nejdůležitějších, v první řadě je vůbec nutné vymezit si pojem rovnost jako takový. Zásada rovnosti má své zakotvení samozřejmě i v občanském zákoníku (§ 2 odst. 2)¹⁵. Logicky vzato chápeme pod tímto stejné postavení dvou subjektů ve smyslu tom, že ani jednomu z nich by neměla být upřena práva, která jim jsou přičtena. Oba účastníci zde mají srovnatelná subjektivní práva a povinnosti a je nutné dbát na to, aby počínání jednoho nebylo nijak diskriminující vůči druhému. Odtud pak pochází pojmenování princip nediskriminační. V případě že jedna ze smluvních stran není tak silná či vyskytne-li se ve zřejmé nevýhodě, budiž jí poskytnuta ochrana (např. zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů). Pro jasnější představu nám poslouží typické vymezení synallagmatických vztahů ve smyslu:

- „do ut des“ což znamená „dávám, abys dal“
- „facio ut des“ tedy „činím, abys mi něco dal“
- „do ut facies“ resp. „dávám, abys ty pro mě udělal“
- „facio ut facies“ ve smyslu „dělám, abys ty učinil něco pro mě“.

Jde zde tedy o zásadu recipacity, jistou zásadu vzájemnosti smluvních stran, které si počínají v určité situaci srovnatelně. Se zásadou recipacity se setkává v běžném životě každý z nás.

Pokud jsem výše tvrdila, že zásada rovnosti stojí z hlediska své důležitosti, dejme tomu na vrcholku pomyslné pyramidy právních zásad, mimoto s ní ty ostatní úzce souvisejí. Například tedy zásada demokratismu soukromého práva. Nepatří

---

¹⁵ Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

sice k těm nejzmiňovanějším právním principům, avšak kloním se k tomu, že ani ona by neměla zůstat beze zmínky, neboť

4.2. Nikdo nemůže být soudcem ve své věci

Je to opět zásada, která nepůsobí jen sama o sobě, ale je spojena se předešlou zásadou rovnosti stran. S *nemo iudex in causa sua* se pojí jiná zásada a to zásada nezávislosti či nestrannosti. Hlavní sdělení je takové, že pokud vznikne spor mezi dvěma osobami, musí jej rozsoudit vždy jen nějaká třetí osoba, která působí vně a ve vztahu těch dvou není nijak zainteresovaná. V praxi by to neměl být žádný příbuzný ani jedné ze sporných stran či kdokoli, komu záleží na výsledku sporu rozhodnutém pozitivní ale i negativní rovině. Převážně se počítá, že takovou osobou bude soudce.

Pokusme se tedy rozebrat, co si vůbec představit pod nezávislostí soudu, resp. pod zásadou autonomie vůle subjektů. Tento právní princip funguje ale vždy pouze za předpokladu, že subjekty jsou si rovny a jeden není zvýhodněný před druhým.

4.3. Zásada autonomie vůle

Hlavní podstatou téhle zásady nazývané též jako smluvní svoboda, je možnost nezávislého počínání a vyjadřování vůle každé osoby v rámci soukromoprávních vztahů. Hned v úvodu je třeba zmínit, že souvisí do určité míry se zásadou rovnosti či se zásadou legální licence. To znamená, že je vyloučeno obehnutí strany v druhé a vše, co se projednává musí být odsouhlaseno oběma stranami. Zaručena by zde měla být svoboda v rozhodování v případě výběru adresáta, volby formy a obsahu. Pro autonomii vůle stran je především podstatné umožnit každému svobodné rozhodnutí, zda právní úkon učiní či ne. To znamená, že se smluvní autonomií se setkáváme především u závazkových právních vztahů, kdy je každé straně přisouzeno právo uzavřít nějaký konsenzus, respektive ve formě smlouvy. Účastníci těchto právních vztahů jsou zde limitováni pouze zákonem v tom smyslu, že mohou činit vše, co zákon nezakazuje a co jim výslovně

nezakazuje. Druhou podmínkou k dodržení smluvní svobody je pak jejich vzájemná dohoda. To že nelze vyloučit rovné postavení účastníků zaručuje i Listina základních práv a svobod.¹⁶ Na možnost samé vůle subjektů lze také spoléhat v případě, kdy nám jsou k dispozici normy dispozitivní. Takových je v soukromém právu velké množství. V opačném případě když smíme použít pouze normy kogentní¹⁷, dostatečný prostor pro vlastní uvážení a rozhodování o právech a povinnostech či formě se tu vytrácí.

4.4. Smlouvy je nutno dodržovat

4.4.1. Smlouva

Je nutné, abychom si vůbec vymezili, co pojem smlouva znamená. Jedná se tedy o dvoustranný či vícestranný právní akt, jehož smluvní strany jsou oprávněny vyjádřit svoji svobodnou vůli, která způsobuje vznik, změnu a zánik práv a povinností. Valná většina smluv musí být zakládána dobrovolně, ale ojediněle se vyskytují i takové, které jakousi kontrakční povinnost mají. Za všechny je třeba jmenovat nutnost danou zákonem o pojistné smlouvě, uzavřít povinné pojištění. Takovýto konsenzus je založený na dvou základních podmínkách, ofertě a akceptaci, tedy návrhu a jeho včasném přijetí. Jedná se tedy o základní právní skutečnost v rámci soukromého práva, respektive práva občanského. Některé smlouvy vyžadují, aby byly uzavřeny písemně, jiné takovouto podmínku platnosti nemají. Pokud není dodržena písemná forma tam, kde je toho zapotřebí, smlouva je neplatná absolutně. V případě že se strany domluví, že uzavřou písemně smlouvu, u které to ale není nutné a pak tuto smluvní náležitost nedodrží, mluvíme zde o neplatnosti relativní.

4.4.2. Druhy smluv

Především v soukromém právu se setkáváme s mnoha typy smluv. Lze je označit buď jako pojmenované – nominátní, kam řadíme například pracovní

---

¹⁶ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷ DVOŘÁK, Jan; ŠVESTKA Jiří. Občanské právo hmotné 1, Obecná část - Věcná práva. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2009, str. 46

smlouvu, která upravuje synallagmetické vztahy zaměstnanců a zaměstnavatelů. Existují také smlouvy nepojmenované – inominátní, netytizované, jejichž obsah není zákonem výslovně upraven. Účastníci si mohou zvolit, jak své vztahy upraví a jak smlouvu vůbec pojmenují, je čistě jen na jejich volbě. Nesmí to však odporovat zákonu.

To ostatně dokládá i nálezn Nejvyššího soudu České republiky v této věci, který nám říká, že: „ *U nepojmenovaných smluv určují obsah smlouvy její účastníci, kteří si upraví vzájemná práva a povinnosti, jež tvoří obsah smlouvy, která je právním důvodem jejich vzniku. Teprve není-li v určité otázce účastníky nic smluveno, použijí se na závazkový právní vztah, vzniklý z nepojmenované smlouvy, analogicky ta zákonná ustanovení, která upravují závazkový právní vztah obsahem a účelem nejbližší.*“¹⁸

Oba tyto typy smluv je možné uzavřít jak v rámci práva občanského tak i obchodního podle příslušných zákoníků. Při uzavírání jakéhokoli právního aktu dáváme přednost v podstatě vždy smlouvám typickým. Pokud je ale vyžadována úprava právního vztahu, který je méně častý, nemáme k dispozici pojmenovanou smlouvu a účastníci jsou povinni určit dostatečně jako účel tak předmět svých závazků, jinak se smlouva neuzavře (§ 269 odst. 2 obch. zák.,,). Jako poznámka na okraj je třeba zmínit, že pokud existuje konkrétní typ smlouvy pro uzavření zamýšlené dohody, je třeba ji využít. Jestliže si však strany zvolí záměrně nepojmenovanou smlouvu, lze ji později napadnout pro neplatnost.

Smlouva smíšená pak představuje třetí typ, kde je naopak nutné řídit se dle ustanovení zákona v konkrétních úpravách smluv.

- **nominátní smlouvy** – kupní , darovací, směnná, smlouva o půjčce, smlouva o výpůjčce, smlouva o dílo, nájemní smlouva, smlouva o ubytování, smlouva zprostředkovatelská, smlouva o přepravě osob, smlouva o přepravě nákladu, cestovní smlouva, příkazní smlouva, smlouva o sdružení, smlouva o úschově, smlouva o důchodu

---

¹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky spis. zn. 33 Cdo 1977/2007, ze dne 9. 9. 2009

- **inominátní smlouvy** – smlouvy kterými se sjednává právo zpětné koupě, opční právo, smlouvy o kauci či smlouvy o spolupráci, spotřebitelské smlouvy resp. smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku (§ 54a zákona č. 40/1964 Sb., v platném znění)
- **smíšené smlouvy** - smlouvu o koupi nemovitosti, zahrnující i smlouvu o zřízení věcného břemene, pokud byt užívá dosavadní vlastník

4.4.3. Pacta sunt servanda

Smluvní vztahy se začaly uskutečňovat sice již v římskoprávní tradici, ale až mnohem později v období středověkých římskoprávních škol se od nich začala vyžadovat obecná závaznost. Dnes stejně tak jako v soukromém právu, uplatňuje se tato jedna z nejdůležitějších právních zásad v oblasti veřejnoprávní, kde mluvíme nutnosti uzavírání mezinárodních smluv. Zde má jejich dodržování ještě podstatnější význam, také z toho důvodu, že mají přednost před zákonem. V Ústavním zákoně České republiky jsou uvedeny pod čl. 10 Ústavy.¹⁹

Ať už se jedná o kterýkoli typ smlouvy, nesmí však chybět její podstatné náležitosti. Každá smlouva má ale svá specifika, která by neměla být vynechána, protože jinak nebude možné ji vůbec uzavřít popřípadě se stává neplatnou. Pokud ale vezmeme v úvahu podstatné náležitosti, které se týkají těch nejběžnějších smluv, musíme dát pozor především ve správném a přesném určení smluvních stran, vymezení věci o kterou se jedná a dispozice s ní (s čím se obchoduje, co se pronajímá, jaké sankce hrozí v případě nedodržení smluvního ujednání).

Každá smlouva musí být uzavírána dobrovolně, vše záleží jen na vůli stran, tedy každý by měl ctít zásadu autonomie vůle (viz. výše). Pokud jsou dodrženy všechny důležité principy, se kterými se pojí úspěšné uzavření smlouvy a o kterých ještě pohovořím v jiné části mé práce či je jen okrajově zmíním pro úplnost, není

---

¹⁹ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, Čl. 10 Úst. „Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.“

tedy žádných překážek pro to, aby byl vzájemný závazek respektován a bylo vynaloženo přiměřené úsilí k tomu dodržet jej.

Plnění ze smlouvy lze započít ve chvíli, kdy se konsenzus stává platným. Kdy nabývá účinnosti, k čemuž nedochází přijetím návrhu drou stranou nýbrž kdy je smlouva uzavřena a to je ve chvíli, kdy souhlas s přijetím oferty respektive akceptace je doručeno navrhovateli.

Nutno připomenout, že existují ale také ještě nepovinné náležitosti smlouvy, mezi něž řadíme smluvní sankce, splatnost, způsob úhrady. Pokud jsou vynechány, nezakládají neplatnost, ale záleží pouze na vůli subjektů, zda si to do smlouvy zanesou.

4.4.4. Změny smluv

Již Code Civil předpokládá, že pokud se člověk jednou zaváže k tomu něco splnit, měl by to dodržet už jen z důvodu žádoucí stability závazků provázaného spolu se sociálním rozměrem. Přesto ale ve skutečnosti je do vztahů zasahováno často a skutečnost že se smluvní ujednání mění, je běžné. Jestliže zákon umožňuje odstoupit od smlouvy, je to cesta, jak se z ní vyvázat, to vždy ale jen z určitých v onom zákoně vymezených důvodů. V druhém případě je zde prostor pro dohodu obou stran vedoucí ke změně smlouvy²⁰:

Změna na základě shodné vůle stran

Závazkový vztah je možné měnit pouze prostřednictvím vůle obou stran pokud zákon nestanoví jinak (dle § 493 OZ).

Změna či zrušení na základě projevu vůle jedné ze smluvních stran

Jen v případě že to stanoví sám zákon či z dohody účastníků to jasně vyplyne, je možné, aby právní vztah skončil jednostranně.

Další možností je možnost spotřebitele odstoupit od smlouvy či v případě že schovatel je požádán o navrácení věci, právo odstoupit ze smlouvy o sdružení

---

²⁰ Pocta Martě Knappové k 80. narozeninám/uspořádali Jan Dvořák, Milan Kindl Praha: ASPI a. s., 2005. str. 49 - 56

či též lze jednostranně odstoupit od určitých typů smluv sjednaných na dobu neurčitou.

Změna obsahu smlouvy na základě účinnosti nového právního předpisu

V případě že je uzavřena smlouva a v tom dojde k novým právním účinkům, které se do ní vtělí.

Změna obsahu smlouvy na základě soudního rozhodnutí

Jen soud je oprávněn zrušit určité ujednání či jeho podstatnou část.

Změna či zrušení smlouvy v případě změny poměrů

Možnost soudu změnit či zrušit nějakou smlouvu, pokud by důsledky působící smlouvy měly být nežádoucí.

4.5. Nikomu neškodit

Neminem laedere je tou jedinou zásadou, kterou ostatní zásady pouze upřesňují či dále konkretizují a rozvíjejí.

Z výroku o spravedlnosti významného právníka Ulpiana honeste vivere, neminem laedere, suum cuique tribuere (poctivě žít, nikomu neškodit, každému dávat, co mu patří) chápeme, že se uplatňovala již v době římské.

Je zachycena i v občanském zákoníku (z. č. 40/1964 Sb.) v § 415 OZ: *„Každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí“*²¹. Takto by si jí měl být každý vědom, aby předcházel veškerým škodám. Pokud takovému nebezpečí ale již nelze preventivně předejít, přichází na řadu §13odst. 1 OZ kdy: *„má fyzická osoba právo zejména domáhat se, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu její osobnosti, aby byly odstraněny následky těchto zásahů a aby jí bylo*

---

²¹ Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

*dáno přiměřené zadostiučinění*²² a §420 odst. 1 OZ, podle něhož je každý povinen za způsobenou škodu nést i zodpovědnost.

4.6. Nikdo se nemůže dovolávat vlastní nepoctivosti

Zásada *nemo turpitudinem suam allegare potest*, která má opět souvislost například se zásadou dobré víry, kdy není v dobré víře ten, který jednal vědomě protiprávně.

4.7. Ostatní zásady

V případě, že není cokoli zakázáno, lze implicitně vyvodit, co si lze dovolit. Právo jednoho člověka končí tam, kde začíná právo toho druhého a veřejný zájem, ať už v pojetí celospolečenském, lokálním či skupinovém. Tato zásada působí možná trochu matoucí dojem v tom smyslu, že by mohla být jednoduše zneužitelná, že vlastně umožňuje příležitost, jak právo obejít, počínat si takovým způsobem, který není třeba žádoucí a který se lehce zneužije, protože za něj nehrozí žádný postih. Tady je ale jasně dáno, že pokud jedinec opravdu nejedná *contra legem*, jeho konání je zcela ospravedlnitelné. Opak této zásady je zásada enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí, kdy to co zákon neukládá, nelze činit. Tedy musí se dodržovat přesně to, co je výslovně uvedeno v právních předpisech. V takovém případě nelze právo obcházet, protože je taxativně dáno, co si můžeme a nemůžeme dovolit a snadno lze určit, kdy jsme se pohybovali v mantinelech zákonnosti. To co je nám uloženo za povinnost, je většinou vyjádřeno negativním nařízením.

4.7.1. Zásada ochrany dobré víry

Ochrana dobré víry pro nás představuje zásadu, která je velmi stará, neboť se s ní setkáváme už v období klasického římského práva.

Byla dokonce období, kdy byla zásada dobré víry upozaďována. Toto se dělo především v 19. století, ale o nějakou dobu později se setkáváme už

---

²² Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

s opačným postojem vůči ní. Tedy 20. století je právě obdobím, kdy už není role zásady dobré víry podceňována a kdy je na ni kladen mnohem větší důraz.

Bona fides, jak se nazývá dle římského práva, je zásadou, kde si už samotné slovo fides vykládáme jako „*poctivost vlastní a důvěru v poctivost cizí, věrnost danému slovu, mravní povinnost všech lidí splnit vlastní závazek, ať už vyjádřený jakkoli*“²³.

Rozlišují se tu dvě kategorie, což sice není pro naše české právo až zas tak typické, ale pro lepší pochopení pojmu je příhodné si je vymežit. Je více než nutné odlišit, že se zde nejedná o subjektivní a objektivní hodnocení dobré víry. Objektivní dobrá víra je vlastně otázka dodržování morálky, kdežto subjektivní dobrá víra spadající pod římskoprávní tradici, má spojitost s naším psychickým stavem.²⁴ Zmiňme nejprve tedy ji.

S postupem času se bona fides začala stále více uplatňovat v právních vztazích. Subjektivní dobrá víra vyjadřuje vlastní pocit účastníka vzhledem ke svému zvolenému jednání. Pokud si tedy člověk počínal podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, konal v dobré víře. Naopak ve zlé víře by byl tehdy, pokud by si počínal s ignorací, tedy byl by si vědom jistých skutečností, že tak není oprávněn konat, přesto by konal.

Pokud tedy takto mluvíme o subjektivní dobré víře, pak se nachází ve strukturálně první části právní normy, v nynějším občanském zákoníku²⁵ v rámci ustanovení týkajících se právnických osob konkr. v § 20 odst. 2, zastoupení na základě plné moci v § 32 odst. 3 a ve věci zániku plné moci v § 33b odst. 4, v učinění právního úkonu dle § 35 odst. 3 a § 41a odst. 2, ve věci přijetí návrhu smlouvy v § 49a a ve věci držby konkr. § 130 odst. 1. Také obchodní zákoník²⁶ disponuje několika takovýmito hypotézami. A zde opět nacházíme zmiňovaný princip dobré víry ve věci zmocnění podnikatele v udělení prokury v § 15 odst. 2,

---

²³ ZAPLETAL, J.: Zásada dobré víry a její uplatnění v soukromém právu, Právní rozhledy, r.2006, č.2, s.61; resp. BARTOŠEK, M. Encyklopedie římského práva. Praha: Academia, 1994, s. 112-113, heslo „fides“

²⁴ HURDÍK, J.: Dobrá víra, Právník, r.2007, č.5, str. 568

²⁵ zákon č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů

²⁶ zákon č. 513/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů

také při důvěře v zápis v obchodním rejstříku podle § 29, dílčí úpravy týkající se valné hromady dle § 131 odst. 3 písm. b), neplatnosti smlouvy při převodu akcií na jméno dle § 156 odst. 4, poté co se týká právního úkonu učiněného v rozporu a jeho neplatnosti upraveného v § 161c odst. 1, přijetí dividendy a povinnosti vrátit ji v § 179 odst. 1, zániku funkce člena představenstva nejsou ohrožena práva třetích osob podle § 194 odst. 7 a činnosti obchodního zástupce v § 655 odst. 1.²⁷

Jak je tedy vidět, dobrou víru nemůžeme vnímat ve smyslu typického právního principu, jaký představuje třeba *pacta sunt servanda* či *audiatur et altera pars*. Její respektování je vymezeno taxativně tedy pro určité případy. Ale nejen. Proto se za právní zásadu pokládat dá. Argumentem tohoto nám budiž patrně některý z nálezů Ústavního soudu. Nemyslím si, že je zde nutné toto stanovisko nějak citovat, neboť bychom tím zacházeli už do přílišných podrobností. Zásadní pro nás však je, že takový případ v oblasti převodu věci na nového nabyvatele, kdy soud dobrou víru, která nebyla doslovně stanovena zákonem, chránil, skutečně nastal.

Dobrá víra by se však měla ctít vůbec. Jde o to, že jestliže máme na paměti ostatní zásady, které respektujeme, také princip dobré víry by měl být nepostradatelný při kterémkoli jednání a uskutečňování právních vztahů. Zde se však ocitáme již ve sféře dobré víry objektivní. Uvedme si nyní, co vše je nutné splnit:

- každý je povinen držet dané slovo
- situace jedné smluvní strany se nesmí zhoršit v důsledku jednání strany druhé
- nepoctivost zakládá zlou víru
- smluvní strany by měly být ušetřeny absurdních následků uzavření dohody
- úmyslné porušení smlouvy je v rozporu se zásadou dobré víry

Zdroj:²⁸

---

²⁷ webová stránka - článek: Princip ochrany dobré víry v českém soukromém právu

²⁸ ZAPLETAL, J.: Zásada dobré víry a její uplatnění v soukromém právu, Právní rozhledy, r.2006, č.2, s.62

Pro úplnost uvádím, že pokud bereme v úvahu případné rozhodování Nejvyššího soudu a Ústavního soudu v této věci, je třeba na to nahlížet tím způsobem, že zde se uvažuje vždy z hlediska objektivní stránky věci.

4.7.2. Zásada retroaktivity práva

4.7.2.1. Druhy retroaktivity

Existují dva druhy retroaktivity práva. Prává a nepravá. K tomu ekvivalentně náleží pravá a nepravá zpětná účinnost zákona, které se budu věnovat níže.

- **pravá retroaktivita** – zákon se týká i těch skutečností, které nastaly už ve chvíli, než zákon vůbec nabyl účinnosti
- **nepravá retroaktivita** – veškeré skutečnosti, které vznikly na základě tehdejšího zákona, se podle něj také posuzují, výjimka však nastane tehdy, když účinky právních skutečností trvají i za doby účinnosti nového zákona, vše takové se tedy poté posuzuje podle nové úpravy

4.7.2.2. Lex in retro non agit

Zásada která vyjadřuje, že zákon nepůsobí zpětně, se vždy týká účinnosti pravé. Znamená, že je nepřijatelná platnost práva, které teprve vznikne. Platí tedy pouze ty zákony, které existují nyní.

Zásada která hraje svoji důležitou roli především v právu vlastnickém. Z hlediska ústavního je pevně zachycena ve čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod.²⁹

4.7.3. Zásada legální licence

---

²⁹ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

4.7.4. Zásada dispozitivnosti

4.7.5. Dobré mravy

Zásada bonos mores podle které se posuzuje chování lidí. Každý je povinen chovat se tak, jak předpokládá, že je to morální, tedy podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.

Dobré mravy jsou zachyceny v zákoníku občanském, též v zákoně o rodině, kde se v § 96 odst. 2 mluví o tom, že výživné nelze přiznat, pokud by mělo být v rozporu s dobrými mravy. Co je ale nutné zmínit, představuje právní úkon který je zcela v souladu se zákonem, nejde proti němu, ani zde nedochází k obcházení zákona a přesto z hlediska nerespektování dobrých mravů je napadnutelný pro svoji nepřijatelnost. Zkrátka vše co je jaksi neobvyklé a je zde předpoklad, že by mohlo poškodit druhou stranu, která ovšem jedná v dobré víře, je neospravedlnitelné. Toto se však vždycky nemusí týkat takto na první pohled odsouzeníhodných činů. Vypůjčím si příklad uvedený v učebnici, kde je zmíněn rozsudek Nejvyššího soudu České republiky³⁰ a který v rozhodnutí tvrdí, že smlouva nemusí být vždy neplatná pro rozpor s dobrými mravy v případě že je prodána věc, která několikanásobně převyšuje kupní cenu. V tomto případě by asi záleželo na konkrétní částce nebo stavu věci, která je prodávána. Můžeme tedy tvrdit, že každé takové počínání musí být posuzováno případ od případu.

---

³⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky spis. zn. 25 Cdo 1702/2002

5. Závěr

Zásady soukromého práva jsou bezesporu nedílnou součástí platného práva. Vedle právních norem zaujímají nezpochybnitelně jim vyvažující pozici. Z hlediska jejich disponibility jsou takřka neomezené a i za předpokladu, že jak v textu uvádím, v některých dobách nebyly vždy stejně zřejmé u všech jejich uplatňujících se tendence, i dá se říci, že jsou neomezitelné. Především uvedené zásady soukromého práva jsou při troše tolerance jakoby seznatelné pouhým lidským rozumem. Nemají ani mít vlastnosti přisuzované „pouhým“ normám, které jsou zrušitelné takřka za každých okolností. Právní principy

Pokud bych měla zhodnotit, zda si myslím, že téma týkající se základních zásad soukromého práva jsem naprosto vyčerpala, pak s určitostí a kritičností sobě vlastní musím konstatovat že nikoli. Například mým prvotním záměrem ještě ve fázi plánování bylo zahrnout do své práce širší spektrum výběru pramenů či více konkrétních příkladů z praxe. Zde je tedy namíste položit si otázku, proč se tak nepovedlo. Jestliže vezmu do úvahy množství pramenů, z nichž bylo možné čerpat, soudím, že publikací, kde se byť jen nějaká zmínka o právních zásadách vyskytuje, je poměrně dost. Pak se tedy nabízí tvrzení, že většina těchto informací je až příliš obecná a potažmo se opakující. Na druhé straně máme přece k dispozici i určitý počet publikací, které jsou věnovány pouze právním zásadám. Avšak zase příliš podrobných a v jistém smyslu nejednoznačných, neboť i právní principy podléhají rozdílné interpretaci. Přesto tedy že jsem si toto téma zvolila pro vypracování své bakalářské práce a tudíž by se ode mě vyžadovala vyšší míra jistoty pro právní pohybování se v této problematice, musím se však vyslovit v tom smyslu a se stále jasnějším pocitem, že práce mi ničím novým nepřispěla. Bezpochyby tento důsledek přičítám i svému schopnostem.

6. Resume

Tato práce se zabývá vymezením základních právních principů, kterých je v právu využíváno poměrně velké množství. Na rozdíl od psaných právních norem, které též zmiňuji, je tato kategorie práva nepsaná. Protože se právní principy od právních norem skutečně značně liší, uvádím zde základní rozdíly mezi nimi.

V úvodu textu samého se věnuji především základnímu vymezení veřejného a soukromého práva. Protože se celá práce má zabývat převážně soukromoprávní sférou, k té se také snažím doložit více. Důležité je to proto, abychom pak lépe dokázali zařadit určitý princip do správné právní kategorie.

Další kapitola se zabývá právními principy obecně. Dělí je do dvou základních skupin na zásady tradiční a moderní.

Ve své hlavní a též závěrečné části se podrobněji věnuje především šesti právním zásadám. Konkrétně je zde tedy charakterizována zásada rovnosti účastníků, zásada respektující, že nikdo nemůže být soudcem ve své věci, zásada autonomie vůle, nutná podmínka že smlouvy je nutno dodržovat, nikomu neškodit a konečně poslední zásada je o tom, že nikdo se nemůže dovolávat vlastní nepoctivosti. Jsou to všechno principy, které jsou se sebou vzájemně provázány a v právním systému hrají nezastupitelnou roli při své aplikaci na konkrétní právní vztahy.

This work deals with the definition of basic legal principles, which are currently in use in relatively large quantities. Unlike the written laws, which also mention, this category of unwritten law. Because the legal principles of rule of law actually quite different, here are the basic differences between them.

At the beginning of the text is devoted mainly very basic definition of public and private law. Because all work is mainly focused on private sector, that is to try to prove more. It is important because we then better able to include a legal principle to the correct category.

The next chapter deals with general principles of law. Is divided into two basic groups of the principles of traditional and modern.

At its core, as well as the final part is discussed in detail above six principles of law. Specifically, there is thus characterized by the principle of equality of the parties, respecting the principle that no one can be judge in his case, the principle of autonomy, a necessary condition that the contract be complied with, no harm to anyone, and finally, the last principle is that no one can rely on his own dishonesty. These are all principles that are interconnected with each other and the legal system play a vital role in its application to a particular relationship.

7. Přehled pramenů

BOGUSZAK, Jiří. (ed.) a kol. **Právní principy**. Kolokvium. 1. vydání. Pelhřimov: Vydavatelství 999, 1999. 231 s. ISBN 80-901064-5-5

DVOŘÁK, Jan; ŠVESTKA Jiří. **Občanské právo hmotné 1, Obecná část - Věcná práva**. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2009, 459 s. ISBN: 978-80-7353-468-0

FIALA, Josef; KINDL, Milan. **Občanské právo hmotné**. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 650 s. ISBN: 978-80-7380-228-8

GERLOCH, Aleš – **Teorie práva**. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 343 s. ISBN 978-80-7380-233-2

HURDÍK, Jan. **Zásady soukromého práva**. Brno : Masarykova univerzita, 1998. 168 s. ISBN: 80-210-2001-6 (brož.)

HURDÍK, Jan; FIALA, Josef; HRUŠÁKOVÁ, Milana. **Úvod do soukromého práva**. Brno: Masarykova univerzita, 2002. 158 s. ISBN: 80-10-2976-5

HURDÍK, Jan; LAVICKÝ, Petr. **Systém zásad soukromého práva**. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 197 s. ISBN: 978-80-210-5063-1 (brož)

KNAPP, Viktor. **Teorie práva**. Praha: C. H. Beck, 1995. 247 s. ISBN 80-7179-028-1

TRYZNA, Jan. **Právní principy a právní argumentace, k vlivu právních principů na právní argumentaci při aplikaci práva**. 1. Vydání. Praha: Auditorium, 2010. 332 s. ISBN 978-80-87284-01-8

WINTR, Jan. **Říše principů, obecné a odvětvové principy současného českého práva**. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2006. 278 s. ISBN 80-246-1246-1

Pocta Martě Knappové k 80. narozeninám/uspořádali Jan Dvořák, Milan Kindl Praha: ASPI a. s., 2005. 472 s. ISBN 80-7357-133-1

HURDÍK, J.: **Dobrá víra**, Právník, r.2007, č.5, 565 s. ISSN 0231- 6625

HURDÍK, Jan. **Soukromé právo na prahu 3. tisíciletí**. Právník, č. 5, 2002, 527–543 s. ISSN 0231- 6625

TELEC, Ivo. **Právní principy a některé jiné věci**. Právník. 2002, č. 6 ISSN 0231-6625

ZAPLETAL, J.: **Zásada dobré víry a její uplatnění v soukromém právu**, Právní rozhledy, r.2006, č.2 ISSN 1210-6410

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

<http://www.nsoud.cz>

<http://justice.cz>

<http://www.kubicapartners.cz/portal> (článek: Princip ochrany dobré víry v českém soukromém právu)

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky spis. zn. 33 Cdo 1977/2007,
ze dne 9. 9. 2009

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky spis. zn. 25 Cdo 1702/2002,
ze dne ze dne 26. 2. 2004